

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
 з курсом мікробіології та вірусології

Силабус навчальної дисципліни
«ЗАГАЛЬНА ТА КЛІНІЧНА ЕПІДЕМІОЛОГІЯ»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедри загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки з курсом мікробіології та вірусології. Одеса, вул. Князівська, 1, ауд. 1-6. Приморський бульвар, 13.
Викладач (-і)	Завідувач кафедри, професор, д.мед.н. Микола ГОЛУБЯТНИКОВ; Завуч кафедри, доцентка, к.біол.н. Ганна ШЕВЧУК; Професори: д.мед.н. Виктор ГАЙДЕЙ, д.мед.н. Олександр ГРУЗЕВСЬКИЙ, д.мед.н. Антоніна САВЧУК; Доценти: к.мед.н. Ірина КОЛЬЦОВА, к.мед.н. Ольга МЕЛЬНИК, к.мед.н. Тетяна ФЕДОРЕНКО; Старший викладач Євген ТАРАСОВ; Асистентка Катерина ГРИЦЕНКО.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Шевчук Ганна Юріївна, завуч кафедри – 093-419-96-77; Мельник Ольга Анатоліївна, відповідальна за організаційно-виховну роботу кафедри – 096-592-06-21; Гаврушко Тетяна Геннадіївна, лаборант кафедри – 068-124-12-60; E-mail: epidbiosafety@onmedu.edu.ua ; Очні консультації: з 14.00 до 16.00 кожного четверга, з 9.00 до 13.00 кожної суботи Онлайн - консультації: з 16.00 до 18.00 кожного четверга, з 9.00 до 13.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – закономірності поширення інфекційних та неінфекційних захворювань у популяціях, методи їх діагностики, профілактики та контролю. Дисципліна охоплює аналіз епідеміологічного ланцюга, розробку стратегій для запобігання захворюванням, вивчення імунології та вакцинації, а також дослідження

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

соціально-значущих хвороб, таких як ВІЛ і туберкульоз. Крім того, вона розглядає питання біобезпеки та епідеміологічного нагляду, націлені на ефективне управління здоров'ям населення та контроль захворювань.

Мета дисципліни: Опанування здобувачем вищої освіти є формування теоретичних і практичних знань, знань та практичних навичок, необхідних для розуміння та контролю поширення захворювань, оцінки ризиків для здоров'я населення, а також ефективного реагування на епідеміологічні виклики.

Завдання дисципліни:

1. Ознайомлення з різними типами епідеміологічних досліджень, зокрема когортними, випадок-контроль та експериментальними.
2. Розвиток аналітичних навичок, здатності аналізувати та інтерпретувати епідеміологічні дані, щоб робити висновки про ризики та причини захворювань.
3. Вивчення механізмів передачі інфекційних агентів, а також способи їх профілактики та контролю.
4. Розуміння стратегії та програм, які сприяють зміцненню здоров'я населення на локальному та національному рівнях.
5. Освоєння принципів швидкої та ефективної відповіді на виникнення спалахів захворювань, що включає карантинні заходи, вакцинацію та інформування населення.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- основні принципи та методи загальної й клінічної епідеміології з акцентом на акушерську практику;
- епідеміологічні закономірності інфекційних та неінфекційних захворювань, пов'язаних із вагітністю, пологами та післяпологовим періодом;
- особливості епідеміологічного нагляду за інфекціями в акушерських стаціонарах (наприклад, сепсис, гнійно-запальні захворювання, внутрішньолікарняні інфекції);
- методи профілактики материнської та неонатальної захворюваності і смертності;
- сучасні підходи до контролю інфекцій, що передаються вертикальним шляхом (від матері до дитини);
- особливості доказової медицини в акушерстві;
- національні та міжнародні рекомендації з профілактики і контролю інфекцій в акушерстві.

Вміти:

- здійснювати епідеміологічний нагляд за інфекційними захворюваннями у вагітних, породіль та новонароджених;
- проводити аналіз епідеміологічної ситуації в акушерських стаціонарах та розробляти заходи профілактики;
- використовувати епідеміологічні методи збору, аналізу та інтерпретації даних, пов'язаних із захворюваністю у сфері акушерства;
- оцінювати ризики інфекційних ускладнень під час вагітності та пологів;
- застосовувати принципи доказової медицини для оцінки ефективності профілактичних і лікувальних заходів в акушерстві;
- організовувати профілактичні заходи для зниження материнської та неонатальної захворюваності;
- розробляти рекомендації для персоналу з дотримання санітарно-гігієнічних норм в акушерських відділеннях;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

- впроваджувати протоколи інфекційного контролю в акушерських стаціонарах (антисептика, асептика, ізоляція інфікованих пацієнтів);
- проводити освітню роботу серед вагітних та матерів щодо профілактики інфекційних захворювань у період вагітності, пологів та післяпологового періоду.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекційних та практичних занять, організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій; виконання тестових завдань.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття епідеміології як науки. Значення епідеміології для акушерства. Основні епідеміологічні концепції

Тема 2 Епідеміологічні дослідження. Діагностика в епідеміологічних дослідженнях

Тема 3. Оцінка та аналіз епідеміологічного ланцюга: визначення джерела інфекції, шляхів передачі та сприйнятливих груп населення. Особливості епідеміологічний ланцюга в акушерстві

Тема 4. Розробка заходів для порушення епідеміологічного ланцюга: сучасні стратегії профілактики і контролю інфекцій. Заходи для порушення епідеміологічного ланцюга в акушерстві

Тема 5. Імунологічне підґрунтя вакцинопрофілактики

Тема 6. Принципи імунопрофілактики інфекцій: календар щеплень як інструмент громадського здоров'я

Тема 7. Основи очищення, дезінфекції та стерилізації

Тема 8. Розробка та впровадження профілактичних заходів щодо попередження поширення інфекційних хвороб у різних епідеміологічних умовах. Профілактика інфекцій у вагітних і новонароджених

Тема 9. Епідеміологічна характеристика інфекції з аерогенним механізмом передачі збудника

Тема 10. Епідеміологічна характеристика інфекції з фекально-оральним механізмом передачі збудника

Тема 11. Епідеміологічна характеристика інфекції з контактним механізмом передачі збудника

Тема 12. Епідеміологічна характеристика інфекції з трансмісивним механізмом передачі збудника

Тема 13. Епідеміологічна характеристика інфекції з множинними механізмами передачі збудника

Тема 14. Епідеміологічна характеристика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги, нормативно-правова база

Тема 15. Епідеміологічний нагляд. Етапи епідеміологічного нагляду

Тема 16. ВІЛ-інфекція та туберкульоз – епідеміологічні ознаки, профілактичні заходи

Тема 17. Проблеми стигматизації та шляхи її подолання

Тема 18. Епідеміологія інфекцій, пов'язаних із харчовими продуктами та водою

Тема 19. Військова епідеміологія: визначення та завдання

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

Тема 20. Біотероризм та біологічна безпека: виклики для громадського здоров'я та епідеміологічного нагляду

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Tarasov, Y. (2025). *Biostatistics in Health* (1st ed.). Allied Health Press. ISBN 9781779562500
2. Tarasov, Y. (2025). *Epidemiology* (1st ed.). Allied Health Press. ISBN 9781779562517
3. Абул К. Аббас. Основи імунології: функції та розлади імунної системи: 6-е видання / Ендрю Г. Ліхтман, Шив Піллай. – Київ: Медицина, 2020. – 328 с.
4. Громадське здоров'я: навчальний посібник / [Грузєва Т.С., Галієнко Л.І., Гречишкіна Н.В. та ін.]; за заг. ред. Грузєвої Т.С. / К.: Книга-плюс, 2021. 296 с.
5. Загальна епідеміологія: навчальний посібник / Н.О. Виноград, З.П. Василюшин, Л.П. Козак. 5-е вид., переробл. і доповн. К.: ВСВ «Медицина», 2021. 272 с.
6. Майкл Р Барер. Медична мікробіологія, Посібник з мікробних інфекцій: патогенез, імунітет, лабораторна діагностика та контроль: 19-е видання: у двох томах / Вілл Ірвінг, Ендрю Свонн, Нелюн Перера – Київ: Медицина, 2021, – 434 с.
7. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 06.09.2022 № 2573-IX: станом на 18.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20>
8. Соціально значущі та особливо небезпечні інфекційні хвороби: навч. посіб. / К.В. Юрко, Г.О. Соломенник. К.: ВСВ «Медицина», 2023. 255 с.
9. Спеціальна епідеміологія: навчальний посібник / Н.О. Виноград, З.П. Василюшин, Л.П. Козак. 3-є видання. К.: ВСВ «Медицина», 2021. 336 с.
10. Чернишова Л.І. Імунопрофілактика інфекційних хвороб: навчально-методичний посібник / Ф.І. Лапій, А.П. Волоха та ін. — 3-є видання. – Київ: Медицина, 2022, – 336 с.
11. Чопяк В.В. Клінічна імунологія та алергологія: підручник / А.М. Гаврилюк, С.О. Зубченко та ін. – Київ: Медицина, 2024, – 496 с.
12. Ширококов В.П. Медична мікробіологія, вірусологія та імунологія: 3-тє видання, оновлено та доповнено за ред. – Вінниця: «Нова книга», 2021. – 920 с.

Додаткова:

1. Abbas, A., Litchman, A. H. & Pillai, S. Basic Immunology - 6th Edition. (Elsevier Ltd, 2019).
2. Anekpo, C. (2024). Application of genomic studies in epidemiological surveillance: a mini-overview. *Bio-Research*, 22(1), 2292-2301. <https://doi.org/10.4314/br.v22i1.7>
3. Diez Roux AV. Social Epidemiology: Past, Present, and Future. *Annu Rev Public Health*. 2022 Apr 5;43:79-98. doi: 10.1146/annurev-publhealth-060220-042648
4. Herrmann, J. A., & Johnson, Y. J. W. (2018). Beyond One Health: From Recognition to Results. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119194521>
5. I.M., K., O.P., I., Першегуба, Я., & N.V., Z. (2022). Strategy for the development of the public health system of Ukraine in line with modern changes in society. *Medicni Perspektivi*, 27(2), 168-174. <https://doi.org/10.26641/2307-0404.2022.2.260296>
6. Ikechukwu, E., Ogadinma, I., & Chuemere, A. (2019). Epidemiological investigation, monitoring and surveillance; strategies in public health sustenance. *Asian Journal of Advanced Research and Reports*, 1-9. <https://doi.org/10.9734/ajarr/2019/v5i230130>

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

7. Kirina, L. (2024). State regulation and control in the field of health protection and sanitary and epidemiological well-being of the urban population. *Juris Europensis Scientia*, (1), 62-67. <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2024.12>
8. Muliar, H. and Shust, H. (2021). General characteristics of epidemiological surveillance system in ukraine. *Aktual'ni Problemi Pravoznnavstva*, 1(2), 84-90. <https://doi.org/10.35774/app2021.02.084>
9. Podavalenko, A. and Podavalenko, A. (2022). Епідеміологічний нагляд за інфекційними хворобами у сфері громадського здоров'я. *Actual Infectology*, 5(6), 268-270. <https://doi.org/10.22141/2312-413x.5.6.2017.122138>
10. Poundstone, K. E. (2004). The Social Epidemiology of Human Immunodeficiency Virus/Acquired Immunodeficiency Syndrome. *Epidemiologic Reviews*, 26(1), 22–35. doi:10.1093/epirev/mxh005
11. Samerski, S. (2018). Individuals on alert: digital epidemiology and the individualization of surveillance. *Life Sciences Society and Policy*, 14(1). <https://doi.org/10.1186/s40504-018-0076-z>
12. Thompson, P. and Etter, É. (2015). Epidemiological surveillance methods for vector-borne diseases. *Revue Scientifique Et Technique De L Oie*, 34(1), 235-247. <https://doi.org/10.20506/rst.34.1.2356>
13. Vynograd, N., Шуль, У., & Юрченко, О. (2022). Клініко-епідеміологічні особливості гарячки Західного Нілу в Україні на сучасному етапі. *Інфекційні Хвороби*, (1), 11-17. <https://doi.org/10.11603/1681-2727.2022.1.12824>
14. Громадське здоров'я: підручник для студ. Вищих навч. Закладів / В.Ф. Москаленко, О.П. Гульчій, Т.С. Грузева [та ін.]. Вид.3. Вінниця: Нова Книга, 2013. 560 с.
15. Інфекційні хвороби: Підручник / Нікітін Є.В., Андрейчин М.А., Сервецький К.Л., Качор В.О., Головченко А.М., Усиченко Є.М.; За ред.: Є.В. Нікітіна, М.А. Андрейчина. Тернопіль: Укрмедкнига, 2014. 364 с.
16. Каща, М. (2023). Ефективність системи медико-соціального забезпечення населення України під впливом пандемії. *Mechanism of an Economic Regulation*, (4(102)), 5-10. <https://doi.org/10.32782/mer.2023.102.01>
17. Маркович, І. (2024). Інфекційні хвороби, епідемічні ризики, епідеміологічний нагляд в сучасних умовах України. *Інфекційні Хвороби*, (2), 4-12. <https://doi.org/10.11603/1681-2727.2024.2.14608>
18. Шафранський, В. (2022). Оцінка організаторами охорони здоров'я потреби в розвитку системи громадського здоров'я. *Україна Здоров'я Нації*, 1(1), 42-45. <https://doi.org/10.24144/2077-6594.1.1.2022.254635>.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua/> – Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home - Державний експертний центр МОЗ України
5. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
6. www.cebm.net – Кохрейнівський центр доказової медицини
7. www.cochrane.org – Кохрейнівська бібліотека
8. www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed – Національна медична бібліотека США
9. www.cche.net – Канадський центр доказів в охороні здоров'я
10. www.cdc.gov – Центр контролю та профілактики захворювань
11. www.phc.org.ua – Центр громадського здоров'я МОЗ України

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

12. <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203> – Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для – всіх»
13. www.bmj.com – Журнал British Medical Journal
14. www.evidence-basedmedicine.com – Журнал Evidence-Based Medicine

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Структура оцінки поточної навчальної діяльності одного практичного заняття
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у практичному занятті, демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання. Бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, демонструє гарні навички та вміння при виконанні практичного завдання, правильно оцінює отримані результати. Тестові завдання виконані в повному обсязі.
Добре «4»	Здобувач бере участь у практичному занятті; добре володіє матеріалом. Демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій. Тестові завдання виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях. Демонструє навички та вміння при виконанні практичного завдання, однак оцінює отримані результати недостатньо повно і точно. Тестування виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання - не логічні, з явними суттєвими помилками у визначеннях.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, демонструє недостатні навички та вміння, не може впоратися з практичною роботою і оцінкою отриманих результатів.. Тестування не виконано.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного семінарського заняття, самостійного вивчення певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

вивчення. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної та клінічної епідеміології та біобезпеки
з курсом мікробіології та вірусології

вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.